

NORGES HØYESTERETT

Den 3. mai 2005 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2005-00713-A, (sak nr. 2004/1706), sivil sak, kjæremål,

Arie Christian Poot
Frank Bergmann
Pasqual Dozo Gondar

(advokat Stephan L. Jervell)

mot

Staten v/Sentralskattekontoret for
utenlandssaker

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Karin Fløistad – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stabel**: Saken gjelder arbeidstakeres søksmålsadgang i en sak om rettslig overprøving av overligningsnemndas vedtak om å pålegge arbeidsgiveren arbeidsgiveravgift. Spørsmålet er i første rekke om søksmålsadgang følger av EØS-retten.
- (2) Allseas Marine Contractors S.A. – Allseas – er en del av konsernet Allseas Group S.A. Selskapene er hjemmehørende i Sveits. Allseas driver med legging av rørledninger for gass- og oljeproduksjon offshore fra spesialkonstruerte rørleggingsfartøyer, blant annet på norsk kontinentalsokkel og innenfor norsk territorialfarvann.
- (3) Norsk beskatningsmyndighet overfor Allseas' ansatte varierte avhengig av de ansattes nasjonalitet/bosted, og Allseas sendte derfor opprinnelig bare inn lønns- og trekkoppgaver for ansatte som var skattepliktige til Norge. Storparten av de ansatte er borgere i EU/EØS-land utenom Norge. Allseas har hatt begrenset skatteplikt til Norge jf. petroleumsskatteoven § 2, jf. § 1.
- (4) Ved den ordinære ligningen for 1998 tok Sentralskattekontoret for utenlandssaker det standpunkt at selskapet hadde plikt til å betale arbeidsgiveravgift for all lønn opptjent på norsk sokkel, uavhengig av om lønnen var skattepliktig i Norge eller ikke. Selskapet innbetalte den pålagte avgift, men bestred avgiftsplikten.

- (5) I mai 1999 inntraff en ulykke på et av fartøyene til Allseas, og en spansk arbeidstaker døde som følge av skadene. Selskapet fremmet krav om yrkesskadedekning på vegne av de etterlatte. Stavanger trygdekontor avsto søknaden, med den begrunnelse at arbeidstakere på utenlandske skip ikke var dekket etter særreglene i folketrygdloven om yrkesskadedekning på kontinentalsokkelen.
- (6) Etter korrespondanse mellom Allseas, fylkestyngdekontoret og Sentralskattekontoret for utenlandssaker, opprettholdt sentralskattekontoret sitt standpunkt vedrørende plikten til å betale arbeidsgiveravgift. Ved ligningsnemndas vedtak av 28. august 2000 ble klagen fra Allseas, som gjaldt årene 1995–1998, ikke tatt til følge for 1998. Klagen for tidligere år skulle behandles senere i sammenheng med et foretatt bokettersyn.
- (7) Ved lovendring 30. mars 2001, som kom etter anmodning fra ESA, fikk utenlandsboende sokkelarbeidere fullt medlemskap i folketrygden. Allseas henvendte seg til Sosial- og helsedepartementet med spørsmål om deres ansatte var omfattet av utvidelsen. I brev 17. oktober 2001 ga departementet uttrykk for at arbeidere på spesialskip med oppdrag på sokkelen, ikke var omfattet.
- (8) Ligningsnemndas vedtak ble opprettholdt i overligningsnemnda 21. juni 2002.
- (9) Allseas og tre av de utenlandsboende ansatte i selskapet – Arie Christian, nå Arie Christian Poot, Frank Bergmann og Pasqual Dozo Gondar – tok 23. desember 2002 ut stevning for Stavanger tingrett med påstand om at overligningsnemndas vedtak var ugyldig. De gjorde gjeldende at avgiftsplikten, så lenge den ikke korresponderer med tilsvarende trygdemedlemskap for de ansatte, var i strid med EØS-avtalen artikkel 28. Staten påsto saken avvist for de tre ansatte – i det følgende kalt saksøkerne. Saksøkerne påsto sakene fremmet, og anmodet retten om å forelegge dette spørsmålet for EFTA-domstolen. Tingretten besluttet å behandle saken uten slik foreleggelse, og avsa 30. april 2004 kjennelse med slik slutning:

”I tvistene mellom Arie Christiaan, Frank Bergman og Pasqual Dozo Gondar som saksøkere og staten v/Sentralskattekontoret for utenlandssaker som saksøkt:

1. **Saken avvises.**
 2. **Arie Christiaan, Frank Bergman og Pasqual Dozo Gondar pålegges å betale kr 20.150,- – kroner tjuetusenethundrefemti – i saksomkostninger til Staten v/Sentralskattekontoret for utenlandssaker, med tillegg av lovens rente fra forfall, som er 14 – fjorten – dager etter forkynnelse av denne kjennelse – og til betaling skjer.”**
- (10) Tingretten kom til at skattebetalingsloven § 48 nr. 5 uttømmende regulerer kretsen av søksmålsberettigete, og at heller ikke EØS-retten krever at saksøkerne gis søksmålsadgang i et tilfelle som dette.
- (11) Saksøkerne påkjærte kjennelsen til Gulating lagmannsrett, som forkastet kjæremålet i kjennelse 9. september 2004. Heller ikke lagmannsretten fant grunn til å forelegge spørsmålet for EFTA-domstolen. Lagmannsretten sluttet seg i det vesentlige til tingrettens vurderinger. Kjennelsen hadde slik slutning:

”1. Kjæremålet vert vraka.

2. **Arie Christiaan, Frank Bergmann og Pasqual Dozo Gondar pliktar – in solidum – å betala innan 2 – to – veker til Staten v/Sentralskattekontoret for Utanlandssaker sakskostnader for lagmannsretten med kr. 6.000,- – kronersekstusen0/100 – med tillegg rente som fastsett med heimel i § 3 i lov 17.12.1976 ved oppgjer etter oppfylingsfristen.”**

- (12) Saksøkerne har påkjært lagmannsrettens kjennelse til Høyesteretts kjæremålsutvalg. Det ble besluttet at kjæremålssaken i sin helhet skulle avgjøres av Høyesterett, og justitiarius i Høyesterett bestemte at partsforhandling skulle finne sted etter de regler som gjelder for ankesaker. Det er ikke innhentet uttalelse fra EFTA-domstolen.
- (13) Overligningsnemnda traff 12. mars 2004 nytt vedtak der det ble gjort visse korreksjoner i avgiftsvedtaket for 1998. Selskapet ble dessuten ilagt arbeidsgiveravgift også for årene 1995, 1996 og 1997. Påstanden i søksmålet ble etter lagmannsrettens kjennelse utvidet til å omfatte også dette vedtaket. Under behandlingen for Høyesterett har saksøkerne videre endret påstanden slik at den prinsipalt gjelder fastsettelsesdom for at vedtakene er i strid med EØS-avtalen, mens det subsidiært nedlegges påstand om ugyldighet. Kjæremålssaken står ellers vesentlig i samme stilling som for de tidligere instanser.
- (14) Arie Christian Poot, Frank Bergmann og Pasqual Dozo Gondar har i korte trekk gjort gjeldende:
- (15) Det avgiftsvedtaket som angripes, er rettet mot deres arbeidsgiver, men har virkning også for saksøkerne. Det rettslige spørsmål som søkes prøvet gjennom søksmålet, er om ordningen med at arbeidsgiver må betale trygdeavgift for sine ansatte, uten at de ansatte får korresponderende medlemskap i norsk folketrygd, er i strid med EØS-avtalen.
- (16) Prinsipalt gjøres det gjeldende at skattebetalingsloven § 48 nr. 5 første punktum ikke avskjærer søksmålsadgang etter tradisjonell norsk rett. Bestemmelsen må gis et tolkingsrom av hensyn til EØS-retten og suppleres av tvistemålsloven § 54. I Rt. 1997 side 713 er det forutsatt at prinsippvedtak om å ilegge skatteplikt kan angripes av en saksøker som har rettslig interesse etter tvistemålsloven § 54. Vedtaket om å ilegge avgiftsplikt må likestilles med et slik prinsippvedtak. Vilkårene i tvistemålsloven § 54 er oppfylt så lenge saksøkerne er berørt av vedtaket og beskyttet av EØS-retten.
- (17) Subsidiært gjøres det gjeldende at EØS-retten gir søksmålsadgang uavhengig av hva som måtte følge av intern norsk rett. Ordningen med arbeidsgiveravgift uten korresponderende trygderettigheter innebærer brudd på EØS-avtalen artikkel 28 om fri bevegelighet av arbeidskraft – en grunnleggende rettighet for EØS-borgerne. Den er diskriminerende ved å forskjellsbehandle arbeidstakere bosatt i Norge og i andre EØS-land, og er dermed et hinder for fri bevegelighet.
- (18) I forhold til de sentrale friheter, som retten til fri bevegelighet for arbeidstakere, er det en lav terskel for hva som anses som en ulovlig hindring. Innebærer et offentlig vedtak en slik hindring, vil også andre enn den som er direkte rammet av vedtaket kunne angripe det. Det kreves bare at saksøker er beskyttet av den materielle regel og berørt av vedtaket.
- (19) EF-domstolen har utviklet en effektivitetsdoktrine som innebærer at dersom de nasjonale prosessregler gjør det umulig eller uforholdsmessig vanskelig å gi fellesskapsretten

gjennomslag, skal det gis søksmålsadgang etter en konkret balansevurdering. Doktrinen gjelder tilsvarende i forhold til EØS-retten.

- (20) Ved vurderingen om hva som er uforholdsmessig vanskelig må man ta utgangspunkt i hva som ønskes angrepet, nemlig avgiftsordningen. Saksøkerne kan ikke henvises til å prøve den trygderettslige siden av saken selv om denne muligheten måtte stå åpen. Trygdedekning i Norge er ikke deres mål. Det er den diskriminering og restriksjon som ligger i avgiftsplikten – så lenge denne ikke korresponderer med trygdedekning – som er deres anliggende. Alternative søksmålsmuligheter for å prøve dette foreligger ikke, eller er i hvert fall usikre. Det er uansett ikke adgang til å nekte dem å velge hvilken side av saken de ønsker å angripe.
- (21) Arie Christian Poot, Frank Bergmann og Pasqual Dozo Gondar har nedlagt slik påstand:
- ”Saken fremmes med følgende påstandsformulering:**
1. **Overligningsnemnda ved Sentralskattekontoret for utenlandssakers vedtak datert 21. juni 2002 og 12. mars 2004 er i strid med EØS-avtalen.**
 2. **Subsidiært: Overligningsnemnda ved Sentralskattekontoret for utenlandssakers vedtak datert 21. juni 2002 og 12. mars 2004 kjennes ugyldig.**
 3. **Staten v/Sentralskattekontoret for utenlandssaker pålegges å betale sakens omkostninger for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett med tillegg av lovens morarente fra forfall til betaling skjer.”**
- (22) Staten v/Sentralskattekontoret for utenlandssaker har i korte trekk gjort gjeldende:
- (23) Skattebetalingsloven § 48 nr. 5 regulerer uttømmende hvem som kan gå til søksmål for å prøve avgiftsvedtak. Ordningen med at bare den skattepliktige kan gå til søksmål er den eneste hensiktsmessige og ryddige, og er prosessøkonomisk godt begrunnet. Det dreier seg ikke om prinsippvedtak. Det foreligger uansett ikke slik tilknytning til kravet at vilkårene i tvistemålsloven § 54 er oppfylt. Den endrete påstanden for Høyesterett endrer ikke realiteten i saken.
- (24) EØS-retten griper i utgangspunktet ikke inn i nasjonale prosessregler. Det eksisterer et domstolsskapt effektivitetsprinsipp, men dette stiller bare opp visse minimumskrav. EØS-retten krever ikke at rettigheter skal prøves på en bestemt måte. Så lenge de som mener sine rettigheter krenket, har adgang til domstolsprøving på en eller annen måte, er dette tilstrekkelig. Forholdsmessighetsvurderingen er meget streng, og kommer kun til anvendelse der nasjonal rett ikke oppfyller minstekravene.
- (25) Saksøkerne har alternative måter å få prøvet sine rettigheter etter EØS-avtalen på. De kan fremsette krav om medlemskap i norsk folketrygd – et krav Folketrygdkontoret for utenlandssaker vil måtte innvilge eller avslå. Et avslag kan påankes til Trygderetten, og Trygderettens kjennelse kan bringes inn for lagmannsretten etter trygderettsloven § 23. De kan videre gå til erstatningssøksmål mot staten med krav om dekning av tap påført dem på grunn av manglende trygdedekning. Etter omstendighetene vil det også være mulig å gå til fastsettelsessøksmål for brudd på EØS-avtalen.
- (26) Det er ingen dom innen fellesskapsretten som gir krav på nasjonal domstolsbehandling av andres krav. Det stilles strenge vilkår for at EF- og EFTA-domstolen selv skal kunne

behandle slike krav. Å gi de kjærende parter søksmålsadgang vil innebære en betydelig utvidelse av domstolsadgangen for EØS-baserte krav. Dette er det ikke rettslig grunnlag for, og det vil kunne ha uheldige og uoverskuelige konsekvenser. Terskelen ved forholdsmessighetsvurderingen er uansett ikke overskredet i vår sak.

- (27) Staten v/Sentralskattekontoret for utenlandssaker har nedlagt slik påstand:
- ”1. Saken avvises.
 2. Staten v/Sentralskattekontoret for utenlandssaker tilkjennes sakens omkostninger for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett.”
- (28) *Jeg er kommet til samme resultat som de tidligere retter.*
- (29) Jeg bemerker innledningsvis at Høyesterett, selv om det dreier seg om et videre kjæremål, har full kompetanse i saken, jf. unntaksregelen i tvistemålsloven § 404 første ledd nr. 1.
- (30) Ved bedømmelsen av spørsmålet om saksøkernes søksmålsadgang, tar jeg utgangspunkt i det krav de har fremsatt, slik det fremgår av påstanden og det som anføres til støtte for den. Påstanden har, inntil den ble endret rett før forhandlingene i Høyesterett, gått ut på at overligningsnemndas vedtak skulle kjennes ugyldige. Påstandsendringen endrer ikke det krav som er fremsatt, og er etter mitt syn uten betydning for bedømmelsen av rettsspørsmålet i saken.
- (31) Grunnlaget for påstanden er at arbeidsgiveravgiften pålagt arbeidsgiver for arbeid utført av EØS-borgere er i strid med EØS-avtalen artikkel 28. Det anføres at ordningen er diskriminerende fordi arbeidstakere i rørleggingsvirksomhet bosatt i Norge er trygdedekket, mens arbeidstakere i tilsvarende virksomhet bosatt i andre EØS-land ikke er det, samtidig som arbeidsgiver må betale avgift for alle. Ordningen innebærer derfor – hevdes det – en restriksjon på den frie bevegelighet for arbeidstakere, dels ved at det blir mindre attraktivt å søke arbeid i slik virksomhet på norsk sokkel, dels ved at utenlandsboende arbeidstakere blir mindre attraktive for arbeidsgiveren.
- (32) Saken gjelder rettslig overprøving av et avgiftsvedtak truffet overfor et annet rettssubjekt – saksøkernes arbeidsgiver. Plikten til å betale arbeidsgiveravgift følger av folketrygdloven § 23-2. Trygdeavgiften fastsettes etter ligningslovens bestemmelser, jf. folketrygdloven § 24-4 første ledd. Etter samme paragrafs sjette ledd gjelder skattebetalingslovens regler for betaling og innkreving av avgifter etter folketrygdloven.
- (33) Etter tradisjonell norsk rett reguleres søksmålsadgangen av skattebetalingsloven § 48 nr. 5. Bestemmelsen åpner for søksmål fra ”en skattepliktig til prøving av ligningsavgjørelse”, og gir etter sin ordlyd ikke søksmålsadgang i vår sak. Det er lagt til grunn at bestemmelsen uttømmende regulerer hvilke persongrupper som kan reise søksmål, jf. Rt. 1996 side 596 (Baker Hughes).
- (34) Saksøkerne har vist til at høyesterettspraksis i noen grad åpner for at visse andre typer vedtak av betydning for skatteplikt kan angripes av tredjemenn med rettslig interesse, eksempelvis generelle vedtak om utskrivning av eiendomsskatt i hele eller deler av kommunen, jf. Rt. 1997 side 713. Det er videre vist til en uttalelse i Rt. 1974 side 723 på side 729 om at når eiendomsskatte-loven sier at skattebetalingsloven § 48 nr. 5 og 6 ”får tilsvarende anvendelse”, betyr det at disse bestemmelsene ”må anvendes så langt det er

praktisk og rimelig å tilpasse dem i en sak som den foreliggende”. Uttalelsen må etter mitt syn forstås slik at for slike generelle vedtak som det var tale om, er man utenfor rammen for § 48 nr. 5.

- (35) Det er i vår sak klart at det ikke dreier seg om et generelt vedtak av denne karakter. Det dreier seg om et ordinært avgiftsvedtak rettet direkte mot en konkret avgiftspliktig, nemlig Allseas som arbeidsgiver. Vedtaket faller direkte inn under skattebetalingsloven § 48 nr. 5, og det er ikke grunnlag for – uavhengig av EØS-retten – å utvide søksmålsadgangen i henhold til tvistemålsloven § 54.
- (36) Hovedspørsmålet i saken blir derfor om det følger av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen at saksøkerne har søksmålsadgang i en sak om dette. Hvis det er tilfellet, må søksmålet fremmes uavhengig av hva som følger av norske prosessregler, jf. EØS-loven §§ 1 og 2.
- (37) Saksøkerne pretenderer som nevnt at deres rettigheter etter EØS-avtalen del III kapittel 1 artikkel 28 er krenket. Artikkel 28 nr. 1 omtaler den grunnleggende retten til fri bevegelse for arbeidstakere. Retten innebærer forbud mot enhver form for diskriminering, jf. samme artikkel nr. 2. EØS-avtalen har ikke regler om søksmålsadgangen for nasjonale domstoler, men på samme måte som i EU-retten overlates det til det enkelte lands prosessuelle autonomi å avgjøre hvordan avtalens materielle bestemmelser skal gjøres gjeldende for nasjonale domstoler.
- (38) Med utgangspunkt i lojalitetsplikten, jf. EF-traktaten artikkel 10 og EØS-avtalen artikkel 3, har EF-domstolen, i tillegg til et prinsipp om ekvivalens, dvs. at nasjonale rettigheter og EU/EØS-rettigheter må behandles likt i prosessuell henseende, utviklet det som kalles effektivitetsdoktrinen. Effektivitetsdoktrinen innebærer at enhver skal sikres effektiv adgang til å få prøvet om deres rettigheter etter traktatene, i dette tilfellet EØS-avtalen, er krenket. Prinsippet har utviklet seg noe over tid. Det kan på enkelte områder tenkes å ha noe forskjellig rekkevidde innenfor henholdsvis EU- og EØS-retten, uten at jeg kan se at dette har betydning i vår sak.
- (39) I Safalero-dommen, sak C- 13/01, uttrykkes prinsippet slik i premiss 49:
- ”Det bemærkes indledningsvis, at da der ikke findes fællesskabsretlige bestemmelser på området, tilkommer det hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at udpege de kompetente domstole og fastsætte de processuelle regler for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som fællesskabsrettens direkte virkning medfører for borgerne, men disse regler må dog ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret (ækvivalensprincippet), og de må heller ikke i praksis gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskelig at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Fællesskabets retsorden (effektivitetsprincippet) ...”**
- (40) Kriteriet ”umulig eller uforholdsmessig vanskelig” innebærer, slik jeg oppfatter det, fortsatt en streng norm for når nasjonal prosesslovgivning om adgang til domstolene kan overstyres, jf. uttrykket ”excessively difficult” i den engelske versjonen av dommen. Og, som det fremgår av det jeg har sitert, er det snakk om et unntak fra hovedregelen om at den enkelte medlemsstat kan utpeke de kompetente domstoler, og fastsette prosessuelle vilkår for saksanlegg.

- (41) Det er imidlertid ikke slik at fellesskapsretten krever adgang til domstolsprøving for alle som påberoper seg traktatbrudd. Det er ikke noe holdepunkt i effektivitetsprinsippet for at den persongruppen som vernes – her av en EØS-regel – er sammenfallende med gruppen av søksmålsberettigede i en konkret sak. Det kan således ikke utledes av fellesskapsretten at nasjonale prosessregler ikke kan stille krav om at saksøker må ha en nærmere bestemt tilknytning til saken. For så vidt gjelder søksmålsadgangen for EF-domstolen og EFTA-domstolen gjelder et strengt tilknytningskrav. Således har EF-traktaten artikkel 230 krav om at rettslig prøvning av en forordning eller beslutning rettet mot andre, ”dog berører ham umiddelbart og individuelt”. ODA-avtalen artikkel 36 bruker uttrykket ”vedtak som angår vedkommende direkte og personlig”.
- (42) I denne saken kan jeg ikke se at tilknytningskravet etter EØS-retten krever en videre søksmålsadgang enn den som følger av kravet til rettslig interesse i norsk rett. Jeg viser i denne forbindelse til Niels Fenger: Forvaltning og fællesskab side 693 følgende, der det synes å fremgå at søksmålsadgangen ikke går lenger enn hva som følger av dansk rett. Han sier blant annet om tilknytningskravet på side 711:
- ”... I Verholen- og Rooks-sagerne har Domstolen lagt til grund, at borgere, der ”rammes af virkningerne” af en retsakt, som retter sig til tredjemand, må kunne anfægte retsaksen ved de nationale domstole. På tilsvarende udtalte Domstolen i Kühne- og La Conqueste-sagerne, at søgsmålsadgang må tilstedes for så vidt en forvaltningsakt kan være ”til skade for de rettigheder der tilkommer tredjemænd efter fællesskabsretten”. I alle sager var det afgørende for Domstolen således, at andre personer end retsaktens umiddelbare adressat kan have en direkte interesse i at få overholdt den pågældende regel. Dommene indebærer, at fællesskabsretten efter omstændighederne er til hinder for, at søgsmålskompetence reserveres borgere, der falder ind under en given fællesskabsregels personelle anvendelsesområde. Det viser også, at det efter fællesskabsretten ikke kun er subjektive rettigheder, der begrunder søgsmålskompetence. Afgørende er derimod – ligesom i dansk ret – i første række, om vedkommende har en tilstrækkelig egen-interesse i søgsmålet.”**
- (43) Ingen av de avgjørelser fra EF-domstolen som er påberopt av saksøkerne, gir holdepunkt for søksmålsadgang for saksøkerne i et tilfelle som det vår sak gjelder. Der tredjemann er gitt adgang til å angripe vedtak som er rettet mot andre, har tredjemann vært sterkt berørt av det vedtaket saken gjelder. I Kühne-saken, sak C-269/199, som særlig er trukket frem av saksøkerne, dreide det seg således om å angripe et begunstigende forvaltningsvedtak rettet mot en konkurrent, som kunne være til økonomisk skade for tredjemann, jf. premiss 58. Dette er en situasjon som ville gitt rettslig interesse etter norsk rett.
- (44) Saksøkernes anførsel er at den manglende korrespondanse mellom arbeidsgiveravgiften og arbeidstakernes rett til trygdeytelser er diskriminerende, og at diskrimineringen innebærer restriksjoner på den frie bevegelse. Deres tilknytning til det vedtaket de angriper, er imidlertid svært beskjeden. Det er arbeidsgiveren som er subjekt for avgiften, og som alene er ansvarlig for å betale den. Det eneste tilknytningspunkt for arbeidstakerne er at avgiften er fastsatt som en prosent av deres lønn, slik den er innberettet for vedkommende år, jf. folketrygdloven § 23-2 første ledd. Jeg kan ikke se at dette kan gi dem tilstrekkelig rettslig interesse i søksmålet.
- (45) På samme måte som vedtakene om å pålegge avgift ikke har hatt noen virkning for saksøkernes rettslige og faktiske situasjon, vil en dom overensstemmende med deres påstand ikke få noen umiddelbar virkning for dem. De restriksjonene på den frie bevegelse som anføres å foreligge, er for saksøkerne av hypotetisk karakter. De har

ikke vært arbeidssøkende, og om de skulle komme i en slik situasjon, står de ikke i forhold til restriksjonene i noen annen stilling enn andre. Noen aktuell interesse i søksmålet kan de således ikke ses å ha.

- (46) Konklusjonen er at det ikke følger av EØS-retten at saksøkerne har søksmålsadgang.
- (47) For ordens skyld nevner jeg at det ikke er slik at saksøkerne er avskåret fra å få prøvet spørsmålet om forskjellsbehandlingen med hensyn til trygderettigheter for arbeidstakerne er i strid med EØS-avtalen artikkel 28. De kan kreve medlemskap i trygden, og et avslag kan bringes inn for Trygderetten og videre til domstolene. I en slik sak vil de selvsagt kunne trekke inn det forhold at arbeidsgiverne må betale avgift for arbeidere som ikke har trygdedekning. Dette innebærer at saksøkerne vil kunne få prøvet det element i ordningen – den manglende trygdedekning – som direkte berører dem. Saksøkerne, som har erklært seg enige i at det ikke foreligger brudd på artikkel 28 dersom de i en slik sak får medhold i at arbeidstakerne skal behandles likt med hensyn til trygderettigheter, har imidlertid ikke ønsket å gå til et slikt søksmål.
- (48) Avslutningsvis vil jeg fremheve at å tillate søksmål i tilknytning til arbeidsgiverens krav ville åpne for uoversiktlige situasjoner med konsekvenser for saksbehandlingsregler og rettskraftsvirkninger, der forskjellige saksøkere kan ha ulike interesser. Den særlige begrensningen av søksmålsadgangen ved lignings- og avgiftsvedtak etter skattebetalingsloven § 48 nr. 5 har gode grunner for seg. Det dreier seg her om massevedtak som det treffes mange tusen av hvert år.
- (49) Lagmannsrettens kjennelse må derfor stadfestes. Kjæremålet har vært forgjeves, og saksøkerne må, i samsvar med hovedregelen i tvistemålsloven § 180 første ledd, ilegges omkostninger for Høyesterett. Regjeringsadvokaten har fremlagt omkostningsoppgave på kr 68 000, hvorav kr 62 000 er salær. Oppgaven legges til grunn. Det er ikke grunnlag for å endre de tidligere instansers omkostningsavgjørelser.
- (50) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

1. Lagmannsrettens kjennelse stadfestes.
2. I saksomkostninger for Høyesterett betaler Arie Christian Poot, Frank Bergmann og Pasqual Dozo Gondar en for alle og alle for en til staten v/Sentralskattekontoret for utenlandssaker 68 000 – sekstiåttetusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

- (51) Dommer **Tjomsland:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (52) Dommer **Flock:** Likeså.
- (53) Dommer **Mitsem:** Likeså.
- (54) Dommer **Lund:** Likeså.
- (55) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

1. Lagmannsrettens kjennelse stadfestes.
2. I saksomkostninger for Høyesterett betaler Arie Christian Poot, Frank Bergmann og Pasqual Dozo Gondar en for alle og alle for en til staten v/Sentralskattekontoret for utenlandssaker 68 000 – sekstiåttetusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse med tillegg av den alminnelige forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling skjer.

Riktig utskrift bekreftes: